

BUDE ZASTUPITELE ZAJÍMAT NÁZOR OBČANŮ ŠEVĚTÍNA NEBO NÁS PRODAJÍ ZA PÁR ZLATEK NA CHODNÍKY A NOVÝ ASFALT?

V Ševětíně jsem se narodil, v dětství jsem zde prožíval prázdniny a řadu víkendů. Měl jsem a mám to tady rád, a tak jsem se zde v roce 1995 s rodinou natrvalo usadil. V mládí mě bavil pohodový vesnický život a fascinovala mě zdejší příroda, lesy, rybníky a okolí. Pak se cosi podepsalo na místní krajině a stalo se trnem v oku řady místních lidí včetně mne. Říkal jsem si, že bude lépe, že místní monstrum chrlící špínu a hluk jednou skončí. Letos v lednu jsem zbystřil a téměř upadl v beznaděj, že lépe nebude. Vizi společnosti Kámen a písek spol. s r.o. dne 30.1.2020 v místním kině prezentoval jednatel této společnosti. Nyní věci nabírají spád a blíží se rozhodování o budoucnosti nového lomu, drtičky a skládky kameniva v blízkosti Ševětína. Osobně jsem PROTI prodlužování těžby kamene v okolí Ševětína a argumentům uváděným na podporu nového lomu a drtičky nevěřím. Hlavním důvodem nedůvěry je negativní osobní zkušenost.

Proč nevěřím společné marketingové kampani k otevření nového lomu a drtičky kameniva vedené společností Kámen a písek spol. s r.o. (dále KaP) a nadšeně podporované vedením městysu Ševětín?

- 1. Společnost KaP mimo jiné nedodrží plán objemu těžby, na základě kterého byly postupně schvalovány povolení k hornické činnosti v období 1990 – 2002 a „salámovou metodou“ postupně zvyšuje objem těžby kamene, čímž výrazně zhoršuje životní prostředí a životní komfort občanů městysu. Nové betonové chodníky a parkoviště jsou dle mého názoru velmi slabou náplastí.**

Jak vypadá tato salámová metoda a postupný nárůst rozsahu drancování okolní krajiny u současného lomu v praxi?

- Plán Otvírky, Přípravy a Dobývání (POPD) Dobývacího Prostoru (DP) Ševětín I. z 6.12.1990 - uváděl povolení těžby v rozsahu 2 etáže/patra.
- Změna POPD DP Ševětín I. z 28.4.1999 – přidány další etáže/patra.
- Po roce 2000 přidány etáže/patra 5 – 7, takže je dnes povoleno těžít do hloubky 105 m.
- Nová část lomu (směrem na Mazelov) nazvaná „Územní rozhodnutí“ byla schválena Magistrátem města ČB dne 9.1.2002 a následně Obvodním báňským úřadem v Příbrami, který vydal rozhodnutí 12.5.2003.
- Ještě v roce 2002 v záměru o posuzování vlivu na životní prostředí z 27.2.2002, kde společnost KaP žádala o změnu dobývání mimo DP Ševětín I (tedy na ploše územního rozhodnutí – současná část lomu nalevo od vjezdu), na základě kterého probíhalo schvalování záměru, se uvádí, že průměrná roční těžba bude průměrně 350 tis. tun ročně, špičkově 500 tis. tun ročně a těžba bude ukončena nejpozději po 13 letech.
- Realita objemu těžby fakticky 3-5x přesahuje záměr, čímž jsou překračovány ve schvalovacích dokumentech uvedené objemy emisí prachu, hluku, oxidu dusíku, CO₂, vibrací a dalších vlivů, které snižují úroveň faktoru pohody místních obyvatel. Lom se prohloubil na 7 pater, takže z v roce 2002 plánovaných 13 let jich bude nakonec 27 za současně masivního nárůstu objemu roční těžby.
- To je ten zmíněný „salám“, plátek po plátku vrstvu po vrstvě a z relativně skromného a úřady akceptovaného záměru se pro mne stalo nesnesitelné monstrum.

Místním občanům to zřejmě nevadí, nebo jim přijde marné bojovat s tímto nesmrtelným zlobem případně jsou dokonce někteří „zpracováni“ zainteresovanými? Každý jistě zná svou odpověď nejlépe a jak to je, teprve uvidíme.

- V posledních letech se hovoří o tom, že kapacita lomu a zpracování kamene je 850-900 tis. tun ročně, takže nám v tichosti nakynula na 2,5 – 3 násobek bez toho, že by se v mezidobí někdo obtěžoval se schválením nových limitů těžby.
- Starostka městysu Romana Hajská nemá dle jejího vyjádření na schůzce dne 12.6.2020 k dispozici dokumenty, v kterých jsou uvedeny parametry a limity těžby a v podstatě jí tyto informace ani nezajímají.

2. Každodenní pohled na měsíční krajinu prostoru lomu, drtičky, haldy kamene a stav okolních silnic je poměrně výmluvný v tom, že provozovatel lomu není vůbec schopen zajistit některé parametry uvedené v podmínkách provozu:

- Drcené kamenivo není dostatečně zkrápěné, což způsobuje vysokou prašnost, která v čase značně kolísá. Prach vzniká zejména při manipulaci s drceným kamenivem a při jeho přesunu dopravníky na haldy v areálu.
- Vozidla mají být při odjezdu z lomu zkrápěna (neděje se vůbec nebo nedostatečně) a minimálně v případě jemných frakcí mají být zaplachtovaná (prostě nikdo neplachtuje).
- Krátkodobé koncentrace prachu byly stanoveny při výše uvedené těžbě na méně než 30 mikrogramů/m³, otázka dlouhodobých koncentrací prachu nebyla řešena vůbec. S ohledem na aktuálně násobně vyšší těžbu než plánovanou a schválenou budou také koncentrace poléťavého prachu výrazně vyšší. Jak nám sdělil jednatel společnosti na setkání v místním kině dne 30.1.2020, systematicky to neměří a měřit nebudou. Paráda ...
- Vývoz kameniva mimo centrum městysu Ševětín byl slibován více než 10 let a společnost KaP si vybudovala novou komunikaci, až když byla situace naprosto neúnosná.

3. V novém záměru zástupci společnosti KaP opět neříkají pravdu:

- Stávající drtička a skládka kameniva zabírá reálně cca 6 ha ploch – nová sekundární drtička a skládka kameniva mají být na ploše 14 ha. V záměrech a letácích se hovoří o tom, že plocha bude stejná. Prostě nebude ...
- Stávající lom je na rozloze cca 16 ha. Nový lom bude začínat na 21 ha a finálně při využití osvědčené salámové metody dosáhne reálně plochy cca 70 ha.
- Zainteresovaní tvrdí, že bude zachován počet pracovníků lomu. Něco mi říká, že v době automatizace, robotizace, úspor personálních nákladů a při plánovaném přesunu kamene z primárního drtiče prostřednictvím dopravníků namísto nákladních aut by to bylo reálně významně jinak. Ale jako útěcha pro stávající zaměstnance lomu asi dobré ... Jak se říká, slibem nezarmoutíš.

4. Starostka Romana Hajská opět zastrašuje místní občany stejně jako v případě kauzy Švamberk ...

- Tím, že v případě, kdy se neotevře nový lom, drtička a skládka kameniva, bude tady stávající lom a drtička do roku 2059, do kdy má KaP nájemní smlouvu na pozemky městysu. Nerozumím tomu, když na druhé straně jednatel společnosti KaP uvedl na setkání v místním kině, že stávající lom bude dotěžen v roce 2029. No někdo tady zřejmě malinko lže. Popravdě, pro mě i rok 2059 je zásadně lepší než rok 2124 v případě nově plánovaného lomu.

... a zřejmě ví také o tichých dohodách umetené cesty vedením městysu pro KaP ohledně nového lomu. Fakta, která tomu nasvědčují:

- Skoupené pozemky společností KaP bez toho, že by byla projednána změna územního plánu.
- Velmi zvláštní podpora vedením městysu projektu, který je pro řadu občanů značně kontroverzní.
- Snaha řešit změnu územního plánu ve zkráceném řízení, jak je zřejmé z plánu jednání zastupitelstva městysu na 25.6.2020.

Proč nechci nový lom, drtičku a skládku kamene na území katastru městysu Ševětín a v jeho okolí?

- Lom nepřináší absolutně nic pozitivního pro zdejší život a příspěvky do rozpočtu jsou jen slabá náplast za napáchané škody, které lom přináší. Tady není potřeba nic vymýšlet, každodenní realita nás o tomto prašném a hlučném monstře jednoznačně přesvědčuje.
- Nelze vše měřit jen přes peníze do rozpočtu městysu, to tady můžeme mít ve starém lomu klidně skládku jaderného odpadu z Temelína ...
- Prach, hluk, vibrace, seizmické otřesy, imise z těžké dopravy, zničené silnice (viz nyní propadlá silnice z Mazelova vlivem výjezdů těžkých aut z cesty od lomu), to jsou stále se opakující potíže, které přítomnost lomu přináší.

- Nepohoda a špína spojená s obrovským rozsahem těžby v stávajícím lomu je po mě neakceptovatelná už cca 20 let a bral jsem ji jako něco, co jednou, a už dost brzy skončí a minimálně pro naše děti nebude tenhle strašák a lokální hnus něco, co by negativně ovlivňovalo jejich život a životy jejich dětí. Vize dalších 60-100 let s lomem a drtičkou za humny a usazujícím se prachem v našich plicích je poměrně děsivá.
- Umístění současné zpracovny kameniva v DP Ševětín je díky umístění na jih od městysu šetrnější než uvažované umístění na jihovýchodě/východě městysu, a to s ohledem na vysoké procento dnů (20-30 % dnů v roce), kdy převládají právě jihovýchodní a východní větry. Zejména v zimě ve spojení s inverzí a silnějším větrem bude zatížení městysu evidentně znatelně vyšší než nyní. Navíc dle materiálů KaP neprovádí společnost v zimě kropení drceného kameniva ani komunikací.
- Narušení faktoru pohody – vibrace, odstřely s otřesy, hluk, prach, emise z dopravy a estetika krajiny - budou pro mě s novým umístěním minimálně stejně nepřijatelné jako stávající.
- Nesouhlasím s devastací lesa a lesního ekosystému – v první fázi min. 21 ha, cílově 70 ha zdravého lesa a 14 ha orné půdy bude výrazným zásahem do okolního prostředí, což plně nenahradí ani desetiletí slibovaná rekultivace stávajícího DP Ševětín I. s prostorem dle územního rozhodnutí a DP Ševětín (současná zpracovna kamene).

Je argumentace potřebou nového lomu reálná?

Argumentuje se dostavbou dálnice D3, jenže ta už je v uváděném efektivním dojezdu 30 km od místního lomu téměř dostavěna, dále dostavbou Temelína, která je v nedohlednu, pokud vůbec bude někdy uskutečněna a železničním IV. koridorem (zde chybí jen úsek Ševětín - Nemanice, a ten bude mít zřejmě dost kamene z ražby dvou tunelů v podstatě po celé délce trati).

Nyní se uvádí jako běžný standard těžba 850-900 tis. tun, tedy 2,5-3 násobek schváleného průměrného objemu stávajícího lomu a zcela nestydatě se tvrdí, že u nově plánovaného DP Kolné se nenavýší těžba. S ohledem na zde uvedené se zřejmě vychází z toho, že budou realizované dodávky významně nad rámec uvedeného dojezdu do 30 km od lomu a vytěžené roční množství tak bude stále růst. Tedy podobný příběh, který už si většina z nás prožila za posledních 20 let.

Vedení městysu Ševětín a změna územního plánu (ÚP).

Z postupu vedení městysu v podobných rozhodnutích není zřejmé, koho vlastně zastupitelé zastupují a pro koho pracují – pro jejich voliče, tedy občany městysu nebo pro soukromé investory? Selský rozum napoví, že vedení městysu by mělo pracovat pro všechny občany, tedy i pro ty s jiným názorem. Starostka Romana Hajska vyzývala v případě Švamberku k aktivitě v rámci vyjadřování k územnímu plánu městysu (několik let po jeho schválení), ale v případě lomu (opět) vše probíhá bez diskuse, v tajnosti a navíc zřejmě ve zrychleném řízení. Není to poněkud zvláštní? Proč zastupitelé nechtějí referendum o pokračování lomu, když je to zásadní rozhodnutí minimálně na 100 let? Aktuální a pár let schválený územní plán nepočítá s tím, že by na pozemcích, které už mimochodem vlastní KaP, byla nějaká průmyslová zóna a část pozemku u silnice na Mazelov je veden jako potenciální obytná zóna (SO16.U), kterých je v městysu zásadní nedostatek. Pokud bude cílem zastupitelstva další úprava územního plánu ve prospěch soukromého investora, tak je to další činnost zastupitelstva, která není prováděna v zájmu občanů (nezapomínal bych na to, že potenciálních voličů), tedy podobný případ jako v případě areálu Švamberk. Část pozemků vedle lesa směrem k nově plánované skladovací ploše kameniva je v ÚP vedena jako lokální biokoridor – LBK 1, LBK 10, LBK 19 nebo lokální biocentrum LBC 8, ale na tento fakt nebude brán evidentně zřetel.

Co se zde vlastně těží?

Je to granodiorit, který obsahuje v podstatném množství křemen, plagioklas i draselný živec, přičemž plagioklas nad draselným živcem většinou převládá. Z dalších minerálů bývá často přítomen biotit a amfibol. Muskovit bývá přítomný pouze vzácně, a pokud ano, tak je vždy doprovázen biotitem. V případě amfibolu byly v technické praxi používány jeho jemně jehlicovité až vláknité agregáty tzv.

azbesty, jejichž uvádění na trh je v současnosti nejen českými zákony zakázáno (zákon o chemických látkách). (Zdroj <https://cs.wikipedia.org/wiki/Granodiorit>)

Drcení kamene a riziko silikózy plic.

Silikóza je druh plicního onemocnění, které patří do skupiny tzv. kolagenních pneumokonióz. Jedná se o usazování oxidu křemičitého v plicích. Ten se do těla dostává vdechováním malých částíček. Nemoc se nejčastěji vyskytuje u pracovníků, kteří pracují v lomech, kamenolomech nebo v tunelech. Celý název nemoci je "pneumonoultramikroskopiksilikovulkanokonióza" a jedná se o jedno z nejdelších slov světa. Onemocnění je dlouho asymptomatické, tzn. bezpříznakové. Diagnóza se stanovuje radiologicky, kdy v obou plicních křídlech vznikají drobné uzlíky. Prognóza je nejistá, onemocnění se často zhoršuje i po vyřazení z expozice znečištěného prostředí (tedy ani po ukončení vdechování prachových částic se zdravotní stav nezlepší). Choroba se někdy sdružuje s plicní tuberkulózou. Léčebné možnosti jsou omezené - dechová rehabilitace, oxygenoterapie (terapie kyslíkem), léčba dýchacích infekcí. Popřípadě transplantace plic. (Zdroj <https://cs.wikipedia.org/wiki/Silik%C3%B3za> a <https://www.priznaky-projevy.cz/plicni/206-silikoza-plic-priznaky-projevy-symptomy-obrazek-fotografie-rtg>)

Jak je uvedeno, zvýšené riziko tohoto onemocnění je také u zaměstnanců kamenolomů. Podle vyjádření bývalého pracovníka KaP navštěvovali zaměstnanci pravidelně závodního lékaře právě z důvodu zvýšeného rizika silikózy plic. Jaké následky můžou vyvolat prachové částice u lidí žijících v blízkosti drtiček a skládek kameniva lze jen velmi těžko předvídat.

Jak se projevuje silikóza plic - příznaky, projevy, symptomy

- objevuje se cca až po 10 letech po působení v prostředí právě s velkým výskytem malých částí oxidu křemičitého, jedná se o nejčastější formu silikózy, pacienti nemusí mít při tomto druhu jasné příznaky tohoto onemocnění
- příznaky chronické bronchitidy (kašel, zahleněné, dušnost)
- snížená tolerance námahy

V pokročilejších stádiích:

- námahová, později klidová dušnost
- cyanóza (promodrávání rtů, či okrajových částí těla) při respirační (dechové) nedostatečnosti
- krepitus (drobné praskání) nad plícemi při dýchání (slyšeno fonendoskopem)
- typický radiologický nález (viz RTG snímek v záhlaví stránky)
- cor pulmonale + známky selhávání pravého srdce
- Léčba při tomto onemocnění medikamentózní cestou je nutná. Nasazují se antibiotika z důvodu dalšího poškození plic (např. TBC). Zajištěn musí být také dostatečný přísun kyslíku a s tím související abstinence cigaret. Při těžších formách silikózy je někdy nutné provést transplantaci plic. (Zdroj <https://cs.wikipedia.org/wiki/Silik%C3%B3za> a <https://www.priznaky-projevy.cz/plicni/206-silikoza-plic-priznaky-projevy-symptomy-obrazek-fotografie-rtg>)

Referendum o budoucnosti

Na nejbližším jednání zastupitelstva navrhu, aby vedení městysu, zastupitelé, vyhlásili referendum občanů městysu o tom, zda si přejí, aby zde lom, drtička a skládka kameniva fungovaly po další desetiletí a století. Věřím, že to pro zastupitele bude s ohledem na dlouhodobost a důležitost rozhodnutí samozřejmost a do doby výsledku referenda nebudou přijímat rozhodnutí o budoucnosti lomové činnosti v okolí Ševětína a jeho výsledek budou následně prosazovat. Jsem demokrat a dokážu respektovat rozhodnutí většiny, byť bude jiné, než je můj osobní názor.

19.6.2020

Daniel Jírovec, občan městysu Ševětín